

Veileder for årlig medisinsk kontroll av voksne med ryggmargsbrokk

Område for avklaring	Risikoområder/symptomer/ undersøkelser/forklaring	Mulige tiltak
1. Neurologi	Symptomer kan være: hodepine, nakkesmerter, tretthet, kvalme, synsproblemer, konsentrasjonsvansker, heshet, talevansker, svelgevansker, klossethet. Krampeanfallet	
a. Hydrocefalus med shuntfunksjon	Hodepine, særlig ved lavt hodeleie, konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker, nedsatt våkenhet, kvalme, brekninger, synsforstyrrelser	- Konferer med nevrokirurg ved mistanke om forverring
b. Chiari malformasjon II-symptomer	Svingende hodepine, svingende samsynsproblemer, svimmelhet, lammelser i armene, koordinasjonsproblemer, endret stemme, svelgevansker, pusteproblemer, forstyrrelser i hjerterytmen.	
c. Tjoret ryggmarg	Muskelsvakhet eller spastisitet i beina, smerter eller endret hudfølelse i beina, forverret gangfunksjon Endret blære- eller tarmfunksjon	- Konferer med nevrokirurg ved mistanke om forverring
d. Syringomyeli	Tap av smertesans og temperatursans, men bevart berøringssans i det aktuelle området.	
e. Kognitiv funksjon	Endret hukommelse, konsentrasjon, initiativ, orienteringsevne, planleggings- og gjennomføringsevne, finmotoriske vansker og endret sosial fungering	- Henvis til nevropsykologisk utredning hos DPS ved endringer
2. Urinveiene - Urinretensjon - Urinlekkasjer - Urinveisinfeksjon	Regelmessig kontroll i spesialisthelsetjenesten? Adekvat tømmemetode? OBS! resturin og nyresvikt Endringer i blærefunksjon? Hyppige urinveisinfeksjoner? Påvirkning av daglige aktiviteter/sosialt liv?	- Sørg for regelmessig kontroll hos urolog/spinalenhet - Cystatin-C bedre mål på nyrefunksjon enn kreatinin - Urindyrkning?
3. Tarmfunksjon - Obstipasjon - Lekkasjer - Stomi?	Endring i funksjon/ tømmeregime Adekvat tømmemetode? Tilgjengelig utstyr, medikamenter og kunnskap?	- Kostholds- og treningsråd. - Henvis til gastroavdeling ved

	Påvirkes aktiviteter/ sosiale liv?	behov for invasive tiltak.
4. Trykkskader og sår	Undersøk risikoområder ved immobilitet Synlige trykkmerker eller sår? Undersøk sensibilitet og blodsirkulasjon	- Forebyggende tiltak, henvis til ergoterapeut - Henvis sårpoliklinikk ved behov
5. Fysisk funksjon	Sjekk gangfunksjon, ganghjelpemidler og ortoser Nylige fall? Regelmessig fysisk aktivitet?	- Regelmessig fysioterapi - Ergoterapeut for ganghjelpemidler eller ortoser.
6. Osteoporose - Lavt nivå av D-vitamin? - Nylige fall? - Nylige brudd?	Risikofaktor ved immobilitet, dårlig kosthold, lite sollys, røyking, nyresvikt, epilepsimedisin OBS! smertefrie brudd Fallforebyggende tiltak Forebyggende tiltak og behandling?	- Lavterskel for henvisning til røntgen ved mistanke om brudd - Bentetthetsmåling ved mistanke om osteoporose
7. Skjelettet og ryggen	Skoliose eller kyfose? Påvirket sittestilling? Affeksjon av lungefunksjon?	- Oppfølging hos fysioterapeut - Henvis til ortoped ved behov
8. Hjerte og lunger - Søvnnapné	Risiko for hjerte-lungesvikt ved kyfoskoliose Hypoksi, deklive ødemer, halsvenestuvning? Snorking, pustestopp og unormal tretthet på dagtid.	- Henvis til kardiolog - Henvis til søvnutrening
9. Metabolsk syndrom - Vekt og BMI - Blodtrykk	Økt risiko for overvekt og metabolsk syndrom Ved utregning av BMI kan armspenn være bedre mål enn høyde	- Henvis til ernæringsfysiolog eller fysioterapeut
10. Smerter og fatigue - Smerter i rygg eller underekstremiteter?	Nye eller endrede smerter? Adekvat lindring? Slitenhet i hvile Slitenhet ved aktivitet	- Nyttig med smertemestringskurs? - Regelmessig fysisk aktivitet med fysioterapeut?
11. Seksualitet og reproduksjon - Prevensjon - Barneønske - Graviditet	Behov for seksualtekniske hjelpemidler? Langtidsprevensjon? OBS! Latexfri kondom	- Ved barneønske: Folat 4 mg daglig - Ved graviditet: Oppfølging på fostermedisinsk avdeling

12. Psykologiske og sosiale forhold	Hvordan går det å leve med sjelden, alvorlig diagnose? Særlig sårbare i livets overgangsfaser Tegn til depresjon eller angst?	<ul style="list-style-type: none"> - Samtale med psykiatrisk sykepleier eller psykolog? - Samtale med støttekontakt - Henvis til DPS
13. Legemiddelgjennomgang	Compliance? NB! Mulig redusert kognitiv funksjon Interaksjoner?	<ul style="list-style-type: none"> - Sjekk reseptformidleren og kjernejournal
14. Hjelpemidler	Fungerer utstyr? Trengs andre hjelpemidler? Hjemmetjenester, personlig assistent, transport Behov for stønader?	<ul style="list-style-type: none"> - Kontakt hjelpemiddel-sentralen, ergo-terapeut eller sosionom for råd.
15. Blodprøver:	Økt forekomst av diabetes Økt risiko for osteoporose Cystatin-C: bedre mål for nyrefunksjon	<ul style="list-style-type: none"> - Hb, Cystatin-C, ferritin, glukose, stoffskifte, lipidprofil, kalsium, vit D og vit B12
16. Screeningundersøkelser	Livmorhalsprøve (kvinner 25-69 år) Mammografi (kvinner 50-69 år) Tarmscreening (alle over 55 år)	
17. Aktuelle vaksiner	Influensavaksine, DTP, Pneumokokkvaksine	